

مهتره سوخته ساواک؛ از همراهی تا مخالفت با پهلوئ دو١

۱۵ آبان ۱۳۹۴ ساعت ۱۴:۴۲

کتاب در فصل نخست از خود با عنوان کابوس نیاوران درباره خطر امنیتی تیمور بختیار به عنوان راس یک گروه ایزسیون در عراق بر علیه رژیم پهلوئ شروع شده و در ادامه با برگشت به خواستگاه بختیار و چگونگی رشد وی در حکومت پهلوئ در هشت بخش سیر تبدیل شدن وی از سرباز حکومت به یک مبارز و مخالف سیاسی با حکومت و در نهایت قتل وی را مورد بررسی قرار داده است.

کتاب «آخرین بازی معمار ساواک» گردآوری و تدوین مهتراد قنبری (خرداد آذر) با مقدمه زنده‌یاد باقر عاقلی به بررسی چهره سیاسی تیمور بختیار، یکی از رجال نظامی پهلوئ دو١ بر پایه اسناد پرداخته، ضمن این‌که پژوهش مولف دربردارنده آرشیو عکس‌های کمیاب از این سوژه است.

مهتراد قنبری مولف این کتاب از سال ۱۳۸۲ تاکنون در حیطه‌های متعدد علوم انسانی به نگارش کتب و مقالات پژوهشی گوناگون پرداخته و در این اثر به زندگی و اندیشه تیمور بختیار نخستین رئیس سازمان اطلاعات و امنیت ایران است که به گفته نویسنده با وجود تلاش در راستای انجام کودتای ۲۸ مرداد و نیز داشتن سهمی چشمگیر در سرکوبی مخالفان و تثبیت سیاسی رژیم شاهنشاهی توسط محمدرضا پهلوئ، از سمت‌های دولتی خود برکنار و از کشور اخراج شد.

کتاب همچنین فعالیت‌های مستقل و وابسته به حمایت خارجی وی علیه نظام گذشته و نحوه مقابله ساواک با تحریکات هدایت شده او را در درون و برون مرز مورد بررسی قرار داده است.

یکی از ویژگی‌های اصلی این کتاب زبان گزارش‌گونه و پرتعلیق و بیان شیوای کتاب است که مانند یک گزارش خبری تحلیلی بخش‌های مختلف زندگی بختیار را مورد تحلیل قرار داده و از این کتاب یک اثر بسیار جذاب و قابل تامل ساخته است.

در کنار این موضوع نویسنده در موارد متعدد برای توضیح مواردی که در متن از آنها استفاده کرده است از پینوشته‌های مفصلی بهره برده است.

کتاب در فصل نخست از خود با عنوان کابوس نیاوران درباره خطر امنیتی تیمور بختیار به عنوان راس یک گروه ایزسیون در عراق بر علیه رژیم پهلوی شروع شده و در ادامه با برگشت به خواستگاه بختیار و چگونگی رشد وی در حکومت پهلوی در هشت بخش سیر تبدیل شدن وی از سرباز حکومت به یک مبارز و مخالف سیاسی با حکومت و در نهایت قتل وی را مورد بررسی قرار داده است.

کتاب در هشت بخش نگارش یافته که عناوین بخش‌های آن عبارتند از «کابوس نیاوران»، «میراث تفنگ سرپر»، «دژخیم»، «ساواک»، «مهره سوخته»، «برانداز»، «جنبش آزادی‌بخش»، «نبرد سری» است. همچنین در این اثر ضمایمی مانند «بازنما»، «تصاویر جمعی»، «اسناد»، «یادداشت‌ها»، «برخی مراجع و مصادر» و «نمایه اشخاص» مشاهده می‌شود.

مؤلف در «درآمد» کتاب درباره دلیل نگارش کتاب «آخرین بازی معمار ساواک» با انتقاد از رویکرد گزینشی وزارت اطلاعات در انتشار اسناد خام مرتبط با تیمور بختیار می‌نویسد: «در درازای سلطنت سی و هفت ساله مشارالیه [محمدرضا پهلوی] پس از حوادث منجر به انقلاب ۱۳۵۷ و روند تمامیت‌طلبی راهبردی دولت پیشروی نهضت ملی‌سازی صنعت نفت، بزرگ‌ترین خطر تهدیدکننده ثبات اتوریته مشروع رژیم شاهنشاهی، زنجیره عملیات مخرب آژیتاسیون تیمور بختیار بود که برخلاف دو چالش فوق سرکشی سیاسی یادشده با دوره اقتدارگرایی ارگانیک این حکومت یک‌دست‌سازی شده، مقارن و فرجام‌گذار از آن نیز با رهاوردی متفاوت همراه بود و در این دامنه پردازش به فرآیند بازی اطلاعاتی ساواک با بنیاد گزارش محتوای مدار، اثر حاضر را تشکیل داده و مواجهه با چهره‌ای حائز دو پرنده متغایر سیاسی نظر به کاستی‌های پژوهشی در بازنمایی این بخش از جوانب جغرافیای سیاسی تاریخ معاصر با دست‌اندازهایی فزاینده در وادی مصادر در تصادم بوده و قطع نظر از فرآورده‌های ویژه این مقوله جای دریغ است که انتشار مجموعه ناقص و مغشوش اسناد خام بایگانی ساواک توسط وزارت اطلاعات با حذف شمار معتناهایی از مدارک موجود در پرونده قطور معمار ساواک که حاوی نام‌ها، پیام‌ها و گزارش فعالیت‌های شخصیت‌های سرشناس مرتبط با اقدامات دارنده این سرگذشت که جملگی باز تابنده حقایقی مسلم از اسرار پس پرده مانده نظام پیشین است، همراه بوده و در برابر ویرایش ناشیانه

به پیوست، تقریرات متناقض، سلب اصالت جنگ یادشده را به دنبال داشته است.»

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۸۰۲/۵-مهره-سوخته-مهره-ساواک-مخالف-مهره-مهره>